

HAJDUFÖLD

ELŐFIZETÉSI ÁR HELYBEN ÉS VIDÉKEN
 Egy hónap . . . . . 25 K Félévre . . . . . 150 K
 Negyedévre . . . . . 75 K Egész évre . . . . . 300 K
EGYES PÉLDÁNY ÁRA: 1 KORONA

KERESZTYÉN POLITIKAI NAPILAP
 Megjelenik hétfő kivételével minden nap
 Felelős főszerkesztő: Dr Komlós Imre

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
DEBRECEN, PIACZ-UTCZA 59. SZÁM
INTERURBAN TELEFON: 3-48. SZÁM

A béke szükségessége

Egyik bécsi lapban érdekes cikket olvastam e tárgyról a napokban s az a benyomásom támadt utána, hogy lassan-lassan az egész művelt világ belátja, hogy ma sokkal kevésbé lehet *békéről* beszélni, mint akár 3 évvel ezelőtt is. Mert hát voltaképen mi van ma mindennél inkább a világon, mint háború? Mi üzi, hajtja ma mindennél inkább az embereket, mint a megtorlás, a megbosszulás gondolata egyrésztől és a revánstól, az igazságtalanság következményeitől való félelem másrésztől. Nyílt ellenségeskedés tüze pusztít Keleten Teherántól Varsóig s titkos harc-háboru bénítja meg és teszi lehetetlenné a beteg test gyógyulását nyugaton.

A versaillesi, saintgermaini, trianoni és neuillyi békéknek nevezett erőszak-tákolmányokról maguk a szerzők is tudták és elismerték, hogy nem békét, hanem örökös békétlenséget fognak velük előidézni. Hogy mégis megalkották és létrehozták őket, annak oka a szövetségesek fékezetlen győzelmi mámorában és naivitással határos könnyelmű önámításában keresendő. Élvezni akarták győzelmük gyümölcsét, a legyőzöttek panaszaát, jajját és keservét. S most, hogy ezek túlhatolnak a zöld asztal mellett papíron megállapított kereteken, hogy a lehetetlen erőszak-művek borzalmas következményei már Párisig hallatszanak el s a békével agyonnyomított nemzetek gazdasági összeomlása magukat az alkotókat is fenyegeti, most kezdik belátni, hogy mégis csak szükség van a békére, *az igazi, emberi belátáson és józan éssen felépített valódi békére.* A legtekintélyesebb angol, francia és olasz lapok egymás után állapítják meg a párisi „mesterművek” tarthatatlanságát s mondják ki nyíltan, hogy Clemenceau politikája alapjában helytelen és káros volt. Amit adott és alkotott, az mind nem a békét, hanem a békétlenséget, az örökös forrongást és háborus készültséget idézte elő. Pedig a háboruban kifáradt győzőknek épügy, mint a legyőzötteknek békére, biztos alapokon nyugvó, tartós békére van multhatatlan szükségük, különben egész Európát eléri mielőbb a soha helyre nem hozható gazdasági összeomlás.

De maguk a párisi triumfátorok is elismerik, hogy valamennyi legyőzött között *Magyarországgal bántak legmostohábban* és valamennyi „béke” között a trianoni békeszerződés a leghetlenebb. Szó szoros értelmében *életföltételeitől fosztja meg Magyarországot.* Elveszi bányáit, sóját, erdeit, vasúti hálózatának nagy részét, el megélhetésének, boldo-

gulásának elengedhetetlen alapkellékeit. Kifacsart citrom gyanánt dobja oda a hajdan dus országot a testéből vastagra hizott falánk farkasok és hiénák mohó étvágyának s még arra sem enged módot neki, hogy megmaradt koldus-rongyain összeszedje magát. Ridegen és érzéketlenül elzár előle minden lehető segélyforrást és arra kényszeríti a büszke magyart, hogy lenézett, kigunyolt koldus gyanánt kunyoráljon a győzők fényes kapuja előtt. *Pedig a magyar el tudja feledni, hogy legyőzték az erősebb jogán, de hogy kigunyolták, megalázták, megcsufolták védtelen helyzeté nyomán, — azt nem fogja elfeledni soha...*

A pénzügyminiszter expozejá

A nemzetgyűlés mai ülése

Budapest, szept. 14. (N. St. t. j.) A nemzetgyűlés mai ülését 11 órakor nyitotta meg *Rakovszky István* elnök. Bejelenti hogy *Sreter István* honvédelmi miniszter szerdán fog válaszolni *Fangler Béla* interpellációjára. *Orffy Imre* az igazoló és pénzügyi bizottság jelentését terjeszti be. *Hencz Károly* pedig a második számú bíráló bizottság jelentését terjeszti be *Fabián István* panasza tárgyában.

Ezután *Korányi Frigyes* pénzügyminiszter az államháztartás ezidei költségvetését nyújtja be, majd válaszol az illeték javaslatnál elhangzott beszédekre. Nem érti, miért akarták ezt a törvényjavaslatot egyesek elhalasztani, mikor más pénzügyi javaslatok is fektésznek a nemzetgyűlés előtt, amelyek még megoldásra várnak. A *köztisztviselők* számát nem lehet úgy redukálni, mint ahogy *Gaal Gaszton* kívánja. A *köztisztviselők* nincsenek cselédszerződésben az állammal. Azután a változás után, melyet néhány ember idézett elő, ugyanazok a köteleességek hárulnak *Csonkamatyország*ra is, mint a régi *Magyarországra*. Minden vonalon a legnagyobb takarékoságra van szükség. Mert ha nincs takarékoság az egész országban, hiába jön ő akármilyen pénzügyi javaslattal, az az ország pénzügyi helyzetén nem fog javítani. A tisztviselőknek is be kell látniok azt, hogy vannak kötelezettségek, melyek őket is terhelik. A legnagyobb takarékoságot kell megszoknunk s ezt a közvéleménybe is belevinnünk. A tisztviselők ellátásának kérdését másképp akarjuk megoldani, mint egyes államok, amelyek abból a szociális alapról indulnak ki, hogy nagytömegű bankokkal látják el őket. Mi természetbeni ellátással akarjuk megoldani a tisztviselők kérdését.

Az *állami színházak* kérdését sem lehet most egyszerre megoldani, de minden szerződést revízió alá fog venni. Mindenesetre a kultúrára is kell valamit adnunk.

A *hadit nyereség-adót* tisztára jelszavakkal nem lehet megoldani. A hadi nyereséget meg fogja adóztatni, sokkal nagyobb mértékben, mint a háboru előtt szerzett vagyontokat.

Mi békét akarunk s békében akarunk dolgozni s békésen akarjuk az országot talpraállítani. A béke azonban nemcsak abban áll, hogy a fegyverek nyugosznak, de dolgozni is kell. Ő belátta, hogy pénzügyi politikája nem sikerült, feire is akart állni, de belátta, hogy az ország érdeke másképen kívánja. Ráműiat arra, hogy a *gabonátrak emelésével az egész vonalon áremelkedés állott be, amit ő meg is jósolt.*

Ilyenféle gondolatokat olvastam abban a bécsi ujság cikkben, mely azzal a megállapítással végződött, hogy ez a tisztánlátó, józan politikusok nézete ma Londonban, Párisban, Rómában és mindenütt, ahol tovább látnak az emberek az orruk hegyénél.

Béke a sokféle békeszerződések dacára sincs a világon, hanem van pusztító, őrült értékrombolás a Keleten és van termelés-gátló, erőpazarló acsarkodás és hiu önámítás a Nyugaton.

Pedig olyan igen-igen nagyon kiáltó és szembeszökő már mindenütt az értéknövelő, csendes béke szükségessége.

A *vagyonadót* hiába hozták volna be néhány hónappal ezelőtt, még ma sem lehet végrehajtani, mert erre külön adminisztrációra lett volna szükség.

Magyarországban most kevesebb bankjegy van forgalomban, mint tavaly decemberben. Most 10 milliárd bankjegy van forgalomban a tavalyi 17 milliárddal szemben. Majd a pénzügyi defaitizmusról szól. Lehetetlen *rémhírek* vannak elterjedve pénzügyi helyzetünkről, sőt a nemzetgyűlésen is olyan hangok hallatszanak, ami a legnagyobb defaitizmus. (Ugy van, ugy van.)

Magyarország talpraállítása teljesen biztos, ha mi magunk alá nem ássuk pénzügyi defaitizmussal. Felolvassa egy képviselő táviratát, melyet a kerületében levő szolgabíróhoz küldött, hogy vigyázzon, mert pénzelebezés, vagyonelkobzás lesz. (Nagy zaj.) A képviselők kéri az illető megnevezését. *Korányi* ezt nem akarja megtenni, mire az elnök felszólítja az illető képviselőt, hogy 48 óra alatt jelentkezék.

Korányi folytatja: A közeljövőben *Brüsszelben nagy valuta konferencia lesz, amely kihatással lesz a mi pénzünkre is.* — Majd a *tőzsde gazdasági jelentőségéről* beszél. (Az ülés lapzártakor még tart.)

Giolitti a politikai kérdésekről

Páris, szeptember 14. (Nemz. St. tel. jel.) Az *Excelsior* jelenti, hogy *Giolitti* interjút adott a lap tudósítójának.

— Az antant államok között teljes az egyetértés, — mondotta. Ami *Oroszországot* illeti, minden nagyhatalom megőrzi cselekvési szabadságát, hogy elismerje-e, vagy sem *Szovjetország*ot. Kijelentette, hogy *Németországot* felveszik a népszövetségbe, mihelyt tanulmányt adja, hogy teljesíti a versaillesi békeszerződés feltételeit. Ami *Fiume* kérdését illeti, kijelentette, hogy *Olaszország* nem fog egyezkedni *Jugoszláviával*.

Uj francia elnök?

Frankfurt, szeptember 14. (Nemz. St. tel. jel.) Párisi jelentés szerint *Dechanell* elnök állapotában csütörtökről péntekre virradó újjel hirtelen rosszabbodás állott be. Az elnök újból erős idegrohamot kapott. Ennek folytán számításra kerül, hogy rövid időn belül összehívják a kamarát és a szenátust, hogy *Deshanell* utódját megválasszák.

Hayden
1920
a 3
m 5
felcs
Mén

Interpelláció a városi földrendéről

A város mai közgyűlésén, a város földjeinek hasznabéremelési ügyében a „Hajduföld” főszerkesztője: dr. Komlóssy Imre törvényhatósági bizottsági tag interpellációt intéz a tanácshoz, mindjárt a közgyűlés elején, s azt meg is indokolja. A kérdések, amikre választ kíván, a következők:

1. Van-e tudomása a polgármester-helyettes urnak és a tek. Tanácsnak arról, hogy kormányrendelet értelmében a földtulajdonosok, a rendeletben részletezett feltételek mellett, feljogosítottak arra, hogy visszamenőleg az 1918-19. és 1919-20. gazdasági évekre a hasznabéremeket felemléjék?

2. Van-e tudomásuk arról, hogy a kir. bíróság Debrecenben, más földtulajdonosok részére általában 3-4 szeresére, egyes esetekben 6-7-szeresére, sőt még magasabbra való fölemelést is állapított meg ítéletileg, dacára annak, hogy az esetek leggyöbjében már amúgy is jóval magasabbak voltak az eredetileg, szerződésben megállapított árendák, mint a város földjeinek a hasznabérei?

3. Tudja-e a tek. Tanács, hogy a debreceni kir. Törvényszék által ítéletileg megállapított hasznabérek, a debreceni határban, a föld minősége és fekvése szerint, sok esetben meghaladják az 1918/19. gazdasági évre visszamenőleg a 150-200. — az 1919/20. gazd. évre pedig a 300-400 koronát?

4. Mi indította a tek. Tanácsot arra, hogy a város földjeinél a más tulajdonában levő hasonló minőségű földek hasznabérének felét, harmadát, sok esetben ennél is jóval kisebb hányadát kérte hasznabér gyanánt, illetőleg így érteimben tett a közgyűlésnek előterjesztést?

5. Nem tartja-e szükségesnek a tek. Tanács, hogy — különös tekintettel a város háztartásának nyomasztó helyzete — a város minden kínálkozó alkalmat megragadjon arra nézve, hogy bevételeit növelje és így az adózók roppant terhein könnyítsen?

6. Nem tartja-e megnyugtatóbbnak a tek. Tanács, hogy ilyen és hasonló kérdésekben a független bíróság döntését provokálja?

7. Van-e tudomása a tek. Tanácsnak arról, hogy egyes esetekben a hasznabér emelés iránti kérelmet, az 1920/820 min. eln. rend. iránti igazolási kérelem beadásának vagyis az igazolási határidőnek elmulasztása, tehát a város mint hasznabérbeadó által elkövetett alaki hibából kénytelen volt a bíróság visszautasítani?

8. Hajlandó-e a tek. Tanács arra vonatkozólag a hiteles adatokat a közgyűlés elé terjeszteni, hogy a 7. pont eseteiből kifolyólag érte-e károsodás a város közönségét, s ha igen, milyen összegű a kár?

9. Amennyiben a 7. és 8. pont szerint károsodás érte volna a város közönségét, hajlandó-e a tek. Tanács az eljárni hivatott közeg ellen, eselleges mulasztása miatt eljárás indítását szorgalmazni, s tőle vagy pedig más uton a város kára erejéig megtérítést követelni?

10. Mit szándékozik tenni a tek. Tanács, hogy az előbbi pontokban felsorolt esetek ői kifolyólag a város közönségét fenyegető károsodás elhárításáért, vagyis a város is — épúgy mint a magános földtulajdonosok — az 1918/19. és az 1919/20. gazdasági évekre visszamenőleg a termény áraival arányosabb hasznabérekhez jusson?

A költségvetés a Ház előtt

Budapest, szept. 14. (Nemz. St. tel. jel.) Korányi Frigyes pénzügyminiszter ma terjesztette a Ház elé az 1920-21. évi költségvetést. A költségvetés vigasztalan adatokat tartalmaz. Az állam összes kiadása 20-2 milliárd, ezzel szemben a rendes bevételekből 1-44 milliárd folyik be, úgy hogy 9-96 milliárd, vagyis majdnem 10 milliárd a deficit. A nagy deficitet a rendkívüli kiadások túlnyomó nagy összege idézi elő.

Friedrich a Tisza-perről

Budapest, szept. 14. (Nemz. St. tel. jel.) Friedrich István nyilatkozott az Uj Nemzedék munkatársának:

— A Tisza ügyben csak annyit mondom, mondotta Friedrich, hogy az én ártatlanságom bebizonyulása már nekem nem elégtétel. Addig nem fogok nyugodni, míg mindenki, aki ebben a gyilkos hajzában résztvett, nem bűnhődik. Ez eltökélt szándékom s ettől nem tántoríthat el semmi.

A szállítási igazolványok szigorítása

Budapest, szept. 14. (Nemz. St. tel. jel.) Dr. Vass József közlekedési miniszter kijelentette a Virradat munkatársának, hogy rövid időn belül intézkedni fog olyan irányban, hogy egyetlenegy szállítási igazolvány sem lesz érvényes, melyet nem ő maga engedélyezett és irt alá sajátkezűleg.

Erra vonatkozólag a rendeletet már a legközelebbi napokban ki fogja adni. A szállítási igazolványok kizárólag névre fognak szólani s mindenkinél, ki szállítási igazolványt kér, kétséget kizáró módon igazolni kell, hogy azok a termények, amelyekre igazolványt kér, birtokában vannak s azokkal rendelkezik.

Kijelentette, hogy újból revízió alá fogja venni az ellátatlanok kataszterét. Legközelebb vidékre utazik, először Szabolcsba, majd Esztergom megyébe.

Take Jonescu kunyorál

Páris, szeptember 14. (Nemz. St. tel. jel.) Millerand fogadta Take Jonescut s tárgyalásokat folytatott vele a Duna-bizottság székhelyéről. A román külügyminiszter indítványozta, hogy román földön legyen a Duna-bizottság székhelye.

Egy csonka jubileumra

A kolozsvári református teologia fakultás negyedszázados fennállására

Messze innen, olyan messze, amennyire csak pribek hatalom szétszakíthat egymástól testvér sziveket, szépséges Kolozsvárban, mártír Kolozsvárban, csondban, taian éppen némán ünnepel ma egy pártatlanul magas hivatalu magyar intézmény: az erdélyi református egyház teologiai fakultása. Egy negyed századdal ezelőtt, 1895. szeptember 15 én avatta fel Szász Domokos püspök a komoly, mégis derült palotát, — a mesteremberek egy napra félbehagyták a berendezés és simítás munkáját, — mellyel betetőzte élete nagy művét a hatalmas szervező erő. Miután visszaadta éberszót szavát elnévult harangoknak és megépítette dűledező templomok falait s életre hívott, s csaknem a semmiből, újakat: megalakította a középponti erőforrást, hogy a bástyákra őrállókat edzzen, a keresztyén magyarság egyetlen erejét: a szellemi szuverénitást a végett — az európai végett — számára biztosítsa.

Egy negyed százada él ennek a küldetésnek, a kolozsvári erősség. Mit végzett ez idő alatt, azt akkor is nagy, bár boldog és hálás feladat volna fölmérni, ha tisztán szakszerű hivatása betöltésének szakszerű számbavételét végeznék valaki. De még ha tekintünk is ezt, ma még kevésbé meritné ki jelentőségét, mintha katasztrófánk nélkül, nyugodt időkben keresnők huszonöt esztendő élete tanulságait.

Ez az alma mater, ez a tudományos intézet, sokkal több, mint tudós egyesülés, — nem annak ellenére, hanem éppen azért, mert tisztán csak tudományos munkára szánta magát, évszázados az erdélyi, — az egyetemes keresztyén kultúrában, azért az a mi magyar életünkben s hogy mi nekünk ez a szerény fakultás, akkor tudjuk meg igazán, mikor meglátják, hogy a gyalázatba döntött magyarságot, hogy tisztítja meg, hogy építi meg a megbénított, megkínzott Erdélyt a maga erejéből, a ránk döntött követ, hogy emeli meg a sirnak szánt

szégyengődör szájáról minden erdélyi magyar kar összetett ereje, — mert ebben az új husvétli csodában a legélettámasztóbb erő abból a szerény fakultásból fog fakadni. Aki veszi a fáradságot, hogy e határozat természetét s okát megismerje, klasszikus példáját találja a régi igazságnak, hogy a hit és tudás, azaz, az osztatlanul egységes szellem az egyetlen életfakasztó hatalom, s hogy mély és őszinte keresztyénség az egyetlen nemetépítő erő, hogy a keresztyénség, azaz az evangélium, a Jézus Krisztus fentartás és maradék nélküli követése azért az egyetlen nemzeti erőforrás is, mert a magyar lélek Istenadta gyémántjának legtisztábbra csiszoltatását csak ő végezheti, s hogy mélyesen és hátsó gondolat nélkül magyar a mélyesen és fentartás nélkül keresztyén azért lehet, mert keresztyén hite olyan erős, olyan mély, hogy a tudástól nem félti, hanem rábizza magát a tudásra, hogy a minék örök igazságát a hit kiérzi, megragadja, az isteni világrand törvényeit a tudomány igazolja. A kolozsvári fakultás erejének forrása az volt, hogy őszintén és tisztán tudományos munkát végzett, az élet, a vallásos élet törvényeit kutatta, s azért az élet azzal jutalmazta, hogy egy negyed század alatt hatalommá avatta a magyar szellemi kultúra fényesnevű nagy, névtelen munkásait.

Negyedszázados élete határán be sokat kellene elmondanunk Kolozsvárnak! Be sokan várták ezt a napot, be szépen gondolták el, a mint meghajja zászlóját egy sereg munkás. Nem úgy lett. Nem szabad megemlékezni nyílt ünnepléssel: nem mondhatjuk el nekik; mennyi büszkeséggel és boldog alázatossággal örve-dünk s szereinek a tudományban, az élet erősítésében, mint üdvözöljük szelleme bélyegét, a mely már rég túlradt Erdély hegyein, a kialakulóban levő magyar keresztyén közludaton.

De ez a jubileum nem maradhat ilyen csonka. El kell jönie a napnak, mikor mindezt elmondhatjuk. Addig készüdjünk — most már van emléke Debrecennek arról, hogy mit jelent oláh hatalom alatt élni, most már lenet sejtelmé mi az, erdélyi magyarnak lenni; vigyázzunk, nehogy nélkülünk tegye meg Erdélyt azt a csodát, hogy felámad, mert az oláh bocskor alá kerül és gyalázatából még van feltámadás, de a magunk közönyének tesztvértelenségének szégyenéből nincs. Kolozsvári véreinkért imádkozunk, hogy a mártírság meg ne apassza erőiket, új lusztromokra, új életre, magunkért, hogy méltatlanok le legyünk hozzájuk az igazi jubileumra. —a.

Az adózók figyelmébe!

Debrecen sz. kir. város határában az 1914., 1916., 1917. és 1918. évi mérnöki I. számú nyilvántartási jegyzékekben foglalt mivelési ág és adótárgyváltozások helyszínelésének eredménye adótárgyváltozási jegyzékbe foglalva szeptember hó 27-től október hó 11-ig terjedőleg 15 napi közszemlére lesz kitéve a polgármesteri titkári hivatalban (Városháza I. e. 4. sz.) Az érdekeltek a fenti idő alatt közszemlére kitétt jegyzékben foglaltak ellen eselleges felszólalásaikat szóval vagy írásban a jelzett helyen és a fenti határidőn belül megtehetik.

Döntő csapás a szovjet ellen

Berlin, szept. 14. (N. St. t. i.) Makaroff tábornok Wrangel megbízásából Varsóba érkezett, hogy a Szovjetországra mérendő döntő csapás előkészületeiről tárgyalást folytasson. Wrangel a tervek szerint Odessa felől, a lengyelek Minszk felől, Petljura Ukrajna déli részéből, az orosz szabadcsapatok pedig észak felől egy időben támadják meg az orosz csapatokat.

Bázel, szept. 14. (N. St. t. j.) Az ukrán felkelés tovább terjed, 10 ezer feltegyverkezett paraszt küzd a bolsevik hatalom ellen. Hir szerint Kievet és Karkovot elfoglalták a felkelők. Berlin, szept. 14. (N. St. t. j.) Utóbbi időben egyre több lázadás tör ki a bolsevik ellen. Legutóbbi lázadás alkalmával a bolsevik népbiztosoknak el kellett rejőzniök. Hat népbiztosot állítólag a Névába fojtottak.

HIREK

Annyi zsidó-

csemete rekedt ki a zsidók szerint a budapesti egyetemről, hogy Szabolcsi Miksa jónak és rendkívül látnak egy külön zsidó egyetem létesítését. Gyűjtést indított az Egyenlőségben, s gurulnak is már a keresztyén börről lenyuzott milliók a páholymester felé. Ki kétekedik abban, hogy lesz pénz, tömérdek sok pénz hamarosan és lesz Alma Mater a keleti ifjancok számára előbb utóbb Budapesten. Mert hát van német egyetem, cseh egyetem Prágában, van magyar egyetem, oláh egyetem Kolozsvárt, miért ne lehetne zsidó egyetem, magyar egyetem — Budapesten, mikor ott éppen olyan külön nemzetiség a zsidó, mint Kolozsvárt a magyar, Prágában a német stb. Vagy csak nem akarják elvitatni gádzasztónék külön fajiságot a zsidóknak? Joga van neki is egy külön egyetemre, hol még a kupolaterem falát is héber mondásokkal fogja teleírni, hol Alexander Bernátek és Vámbéry Ruzsemek tanítják művészetet, tudományra, minden szépre a nagyrahivatott göndörfürtű csemetét. Persze, hogy van, joga van és mért ne volna joga, mikor a nemzetgyűlés egyre huzza halasztja a zsidókérdés napirendre tűzését...

— A mai istentisztelet a Nagytemplomban. A skót misszió tegnap délután városunkba érkezett, hogy a magyarság érdekében Angliában mozgalmat indítson. Ma, szerdán délelőtt 9 órakor a református Nagytemplomban istentisztelet lesz. Imédságot mond Könyves Tóth Kálmán lelkész, a skót misszió egyik tagja pedig prédikációt fog tartani, melyre a presbytereket és a nagyközönséget megnívja a presbyterium elnöksége.

A skót misszió tagjai: Rev. John Fleming, Rev. William Curtis és Rev. Magdonald Webster. A missziót a város és az egyház ünnepeles fogadtatásban részesítette a pályaudvaron.

— Milyen lesz a nagy vagyonadó? Erről a fontos kérdéstről 16-án, csütörtökön délután 5 és fél órakor a Kereskedő Társulat dísztermében Németh Aladár előadást tart. Az előadást a Baross Szövetség rendezi. Érdeklődőket szívesen látnak.

— Teljes tanácsülés. A városi tanács kedden délelőtt teljes ülést tartott Hubert O. főispán elnöke alatt. A szerdai közgyűlés tárgysorozatába felvett tárgyakat látták el javaslatokkal. A tanács javasolni fogja, hogy dr. Vass Józsefet közlélemezési és nagyvárosi Szabó Istvánt földmívelésügyi miniszterré (örékt kinevezése alkalmából felelősségteljesítik).

— Városi segélyek. A városi tanács javasolja a közgyűlésnek, hogy a patronage-egyesület 400 korona évi segélyét a jövő évre 1000 koronára, a menekülteket védő szövetség segélyét 5000 ról 10,000 koronára emeljék föl, továbbá a katonai testnevelési osztály részére 10,000, a magyar nemzeti szövetség részére pedig 1000 korona segélyt szavazzanak meg.

— Debrecen a vámpércsi tűzkárosultaknak. A városi főpénztár 300 koronát köldött a vámpércsi 17 tűzkárosult felállítására, akiket az oláh ügytűz a múlt év április 21-én hirtelen elpusztított. Mikor távoli, dunántúli községek is ezer koronát küldtek, csodálatosnak tartják, hogy Debrecen város ilyen csekély adományjal járult a gyűjtéshez, pedig — ha nem vámpércsnél állanak ellen a vörösök, az ügytűz Debrecen városa kapja. Az a 17 vámpércsi tűzkárosult tulajdonképp Debrecen védte meg hasonló szerencsétlenségtől. Mikor az osztrák határon levő kis Köszeg, ez a német városka 500 koronát tudott adni, akkor a nagy magyar Debrecen(?) V. Pércs gazdag szomszédja 300 koronával igazán keveset adott. Nem méltó ez a garasoskodás Debrecen városához.

— Gazdák figyelmébe! Felkértem azon gazdákat, kik „Move” belépési nyilatkozatot kaptak, hogy ezen nyilatkozatokat arcképpel és tagdíjjal együtt vasárnap (e hó 19-én) a Polgári- és gazdakörben a szervező bizottságnak átadni szíveskedjenek. Belépési nyilatkozat gazdák részére a Körhelységben még kapható. — Titkár.

— Mindent emelnek. A városi tanács javasolni fogja a közgyűlésnek, hogy az építkezési szabályrendeletben megállapított engedélyezési díjakat, valamint a kényeseprési díjakat is emeljék. Ez utóbbit kétszeresére javasolják emelni, ami igazságtalan eljárás a háztulajdonosokkal szemben, akik a lakásbérletet csak 35 százalékkal emelhették. Javasolják a zeneiskolai tandíj felemelését is 600 koronára, ami előreláthatólag az intézet látogatottságának rovására lesz. Javasolja továbbá, hogy a villamos áram díjakat szeptember 1-től újra emeljék és pedig a magánfogyasztók részére 8 koronáról 11-re, az üzemek és kávéházak részére szolgáltatott áram díját 12-ről 15-re, a motoráram díját pedig 5-ről 10-re, az óráért pedig 1 koronával.

— Dr. Rásó Sándor ügyvédi irodáját szeptember hó 14-től kezdve Batthyány-u. 8 sz. alá helyezte át.

— A Gazdasági Egyesület közleményei. A mezőgazdasági érdektépviselet, továbbá a mezőgazdasági egyesület bizottságról és az egyenes közadókra vonatkozó törvények és illethei rendeletekről a f. év szept. 19-én d. e. fél 11 órakor a polgári és gazda kör helyiségében tartandó ismertető előadásra ez u. on hívjuk egyesületi tagjainkat. — A velőmag csavázáshoz szükséges rézgálicra az utalványok a gazdasági egyesület titkári hivatalánál (Piac u. 61. sz.) kiválthatók, ezen utalványokat a városházánál a számvédezőnél 20. számú szobában kell bemutatni nyilvántartásba vétel végett. A vételár a házi pénztárnál fizetendő. A rézgálicot a városi üzlet szolgáltatója ki, Vár utcai helyiségében.

— A termelő lakosság figyelmébe! A Termelővédő Liga a helyi lapok útján már felhívta a termelő közönséget, hogy minden kat. hold bevetelt terület után hazafias szent célra 5 kg. terményt adjanak át maximális áron. Időközben a buza, rozs és kétszeres zár alá vételt, s így a közönség egy része azt hiszi, hogy a Termelővédő Liga ezen kérése tárgyatlanná vált. Éppen ezért a Liga vezetőségének megkeresése folytán értesítjük a termelő lakosságot, hogy ezen gabonagyűjtési akció ma is fennáll, sőt jelentőségében emelkedett, miért is kérjük Debrecen város hazafias közönségét, hogy a szent célra most már kivétel nélkül mindenki ajánlja fel a megfelelő mennyiséget, hogy a Liga által kitűzött szent célok megvalósíthatók legyenek. A felajánlott gabonakészleteket naponta délelőtt 9-től 1 óráig a Debreceni Első Takarékpénztárhoz kell beszéllíteni, ahol azokat átveszik és a gabona térítési árát (buzáért mm.-ként 500 koronát, rozsért, kétszeresért és árpaért 400 koronát) azonnal kifizetik. Közlélemezési ügyosztály.

— Vasárnapi munkaszünet a városházán. A városi tanács vasár- és ünnepnapokon teljes munkaszünetet hajtat a közigazgatási hivatalokban. Irányadók a naptár pirosbetűs napjai. Kétszázéves napoknál mindig az első a teljes munkaszünetes nap, másodnap d. e. 9-11-ig lesz hivatal. Ha szombat piros betűs ünnep, akkor a teljes munkaszünet vasárnap lesz. Az ügyosztályvezetők elrendelhetik, hogy munkaszünetes napokon is legyen ügyeleti szolgálat a hivatalokban, ha azt közérdek kívánja.

— Menekültek telepe. A városi tanács javasolja a közgyűlésnek, hogy a Dmke internátus mögött fekvő területet 20 korona évi jogelismerési díj ellenében 35 évre engedje át a belügyi kormányzat szükségletek építésére, melyekben a menekültek nyerne elhelyezést. Az állam a telken 50 két és 30 egy szoba konyha lakást épít, melyek még november hó folyamán elkészülnek. Csakugyan itt is az ideje, hogy a szerencsétlen vagonlások még a tél bálta előtt fedél alá kerüljenek!

— Közönségnyelvítés. Abból az alkalmából, hogy a katonák műkedvelők előadást rendeztek e hó 13-án az Arany Bika moziban a menekültek javára, kedves kötelességet teljesít a menekültügyi hivatal vezetősége, midőn egyrészt az előadóknek készséges közreműködésükért, másrészt az Apolló mozgó színház r.-t. nek a mozgó színházi helyiségvilágítás és kiszolgálásért, valamint Turai Farkas urnak a plakátok ingyenes felragasztásáért hálás köszönetet mond.

— Jótékonycélu magyar este. A keresztyén nemzeti liga f. hó 21-én este fél 8 órakor a Vigszínházban tartandó hangversenyyel kezdi meg tervezett magyar estéinek sorozatát, amelyekkel a magyar művészet régi remekeihez való visszatérés útján a nemzeti és keresztyén tradíciók megőrzését, a nemzeti és keresztyén célokat kívánja szolgálni a dekadens irányzattal szemben. Az estély műsora: 1. Előjáró beszéd, tartja Zivuska Jenő dr. egyetemi tanár. 2. Egy bujdosó szegény legény (A XVII. század végéről) Most jöttem Erdélyből (1685—1695) Magyarország romlásáról (1670). Egy katona, éneke. Hegedűn előadja Fráter Iván dr. Zongorán kíséri Jóna Kálmán dr. 3. báró Balassi Bálint: Vitézi énekek a magyar nemzet romlott állapotáról. Lyrai költeményekből sírófák. Előadja: Winklerné, Retteghy Margit. Gitáron kíséri Kaszanyitzky Olga. 4. Előadás, tartja Tankó Béla dr. egyetemi tanár. 5. Rákóczi dal (1708) Balogh Ádám nótája (1709) Éneklő Kardos Ilona. Zongorán kíséri Hammerstätt János. 6. Liszt: Magyar rapsodia. Előadja Heimlich Ilona. A jegyek elárúsítása csütörtökön kezdődik s erről a liga propaganda bizottság külön értesítést fog adni.

— Végre pénzt kapott a közkórház. A városi közkórház, melyet az egyetemi oktatás céljaira átengedett a város örökös anyagi zavarokkal küzdött. A népjóléti miniszter végre kezébe vette a közkórház anyagi ügyeinek rendezését és 800.000 koronát utalt ki a közkórház részére. Így a város is megkapja azt a 200.000 koronát, melyet a város kötszerek és orvosi műszerek vásárlására engedélyezett.

— Mindenki gazdász akar lenni. Az eddig mellőzött gazdasz pálya, mióta az egyetemeken csak korlátozott számban veszik fel a hallgatókat, egyszerre kapós lett. A debreceni gazdasági akadémia első évfolyamára az eddigi 80 főnyi létszámot már háromszorosán meghaladták a jelentkezések. Kétszázal többen kérték felvételüket, sőt számarányukat sokszorosán meghaladó mértékben a zsidók is! E helyt emliljük meg, hogy a városi tanács javasolni fogja a közgyűlésnek, hogy a város alapítványain kívül a gazdasági akadémiai hallgatók tanulmányaira felveit 2000 koronát Pálffy Lajos és Juhász Gyula részére szavazza meg.

— Meglehetősen jógyőválasztás. Mint értesültünk, a mikepércsi főjegyzővé választott Tökés Vincze választása ellen dr. Sós Mihály (a legtöbb képesítéssel pályázó) felebbezést adott be, még pedig olyan alapon, mely semmiségi okot képez; i. i. telegező érvelése szerint Tökés Vincze jelölni nem lehetett, hanem meg kellett volna ellene indítani a fegyelmet, valamint a kihágási eljárást is az ellene nyilvánosan emelt panaszok miatt, melyek valódisága esetén Tökés alkalmatlan a főjegyzői állás betöltésére.

— A „Move” jolvény megérkezett. Kapható a titkári hivatalban (Sas u. 4. II. 2.) tagsági igazolvány felmutatására.

— A róm. kath. elemi népiskolába a beiratások szeptember hó 15, 16, 17, 18-án tartatnak. A fiúk a Varga-utcai iskolában, a leányok a Szent-Anna utcai iskolában iratkoznak. naponként 8-tól 12 óráig.

— Rendőri hírek. Konyhatűz. Kedden reggel a vargakerti Közép utca 17. szám alatti lakás nyári konyhájában eddig ismeretlen okokból tűz támadt. Mire a tűzoltóság kivonult, a rendőrség pályaudvari kirendeltsége a tüzet eloltotta. A kár jelentéktelen. — Körözés. Gebel Józsefné Lefkovicz Julianna 30 éves aszszony férjétől 1100 koronát ellopott és megszökött. A rendőrség körözi.

— Weismann Jakab okl. mérnök jogosított földmérő magánmérnöki irodája Piac-utca 64 szám alatt van.

Színház

* Katona műkedvelők előadása. Hétfőn este tartották meg a menekültek javára az Arany Bika moziban gyér közönség előtt kabarettzerű előadásukat háziezredünk műkedvelő katonái. A két allegorikus dráma és a bohózatok közelálló vigjáték szerzője és főszereplője Sáska Lajos örevezető sok oldalról tanulétt adta fantáziájának és ambíciójának. Rajta kívül nagyban hozzájárultak az est sikeréhez Takács Juliska és Zsibrita Emma urlenányok, valamint a konferáló Debreceni József, a komikumával zajos tetszésben ré-

szesül Bay Gyula, továbbá Ari József, Bodnár Kálmán, Tóth Ferenc, Nemes Mihály és Gedeon László, akik sok igyekezettel iparkodtak a közönséget mulatni. Sajnos, hogy a menekültek az est jövedelméből a sok rendbeli kiadás levonása után vajmi csekély összegben részesülnek.

Színházi és mozgószínházi irodák jelentése.

Nyitászini tapsok viharzanak végig a Sylvio kapitány minden előadásán, ami a legélénkebb bizonyossága annak, hogy ez mindenkit megkapó, gyönyörű darab. — Ma szerdán este már hatodik or játszik a Csokonai színházban.

A bérlet kiadás. A Csokonai színházban ma szerdán veszi kezdetét a bérletek kiadása a színház elcsarnokában. Elsősorban törzskönyvezett bértek részére szolgáltatják ki a bérletjegyeket, amelyekhez régi tiszteletreméltó jogok fűződnek s amelyekhez a színház iránt való meleg szeretettel mindenkor ragaszkodott Debreczen közönsége. Az új bértek az esetleges D) bérletre tehetnek előjegyzést.

* **Maciste, az igazság öre,** olasz kalandortörténet 7 felvonásban az Uraniában a főszerepet a világhírű attela játsza, kit közönségünk a Cabiria és a Földalatti színház című művekből ismer. Bámulatos produkciók. Előadások 6 és 8 órákor. Jegyelővétel.

* **Cinabar III. amerikai cow-boy kalandortörténet** harmadik részét felülmúlja az első két részt: még nem láttuk ilyen szédítő produkciókat, bemutatja az Apollo. Előadások 6 és 8 órákor. Jegyelővétel.

SPORT

— **Birkózás.** A Debreceni Tornaegyesület által 1920. évi szeptember hó 19-én, vasárnap délelőtt 10 órai és délután 3 órai kezdettel a DT nagyterdei pályáján rendezendő szabadtéri helyi meghívási birkózó versenynek feltételei: Általános feltételek: Pehelysúly 60 kg-ig, könnyűsúly 60 kg-tól (7 és fél kg-ig, középsúly a) 67 és fél kg-tól 75 kg-ig, középsúly b) 75 kg-tól 82 és fél kg-ig, nehézsúly 82 és fél kg-tól feljebb. A verseny a MASZ szabályai szerint rendezetik. A versenyen résztvehetnek a debreceni egyesületnek a kerület által leigazolt versenyzői. Nevezési határidő 1920. szeptember 16. este 7 óra. Nevezési díj 5 korona. A nevezések és nevezési díjak Paulovich Pál kerületi elnök címére (Debrecen, Széchenyi-utca 23. sz., I. em.) — Díjazás: Minden súlycsoport győztese nagy bronzérmert kap. A II. és III. helyezettek — az indulók számára tekintettel — a Debreceni Tornaegyesület véséssel ellátott kis bronzérmert nyerik egyesületi szallagon. 10 induló vagy annál több induló esetén a negyedik helyezettek is díjaztatnak. Mérlegelés a DT péterfiautcai tornaermében vasárnap 19-én reggeli 9 órákor. Debreczenben, 1920. szeptember 12. Bacsó Pál, ker. szak. o. elnök. Bódogh László ker. szak. o. előadó.

Törvénykezés

§ **Ítélet a monstre pörben.** Hétfőn délután 6 órákor hirdette ki Nagy Kálmán tanácselnök a hadházi kommunisták pörében az ítéletet nagy közönség jelenlétében. 57 vádolt fölött mondtak ítéletet. **Bánhegyesi Kálmánt** és **Gézát** 1 évi és 6 hónapi, **Veres Józsefet**, **Czibere Miklóst**, **Balog Imrét** 1 évi, 6 vádlottat 6 hónapi, husz vádlottat 5, 4, 3, 2 hónapi börtönre, pénzbüntetésre és hivatalvesztésre ítélte a bíróság, míg 26 vádlottat felmentett. Hat elítelt részéről a vizsgálati fogsággal kitöltötnek vette a bíróság a kiszabott büntetést s ezeket szabadlábra is helyezte.

§ **Bodnár Imre** vádbiztos a bíróság előtt. Harmadikban áll már a gyorsított ötös tanács előtt **Bodnár Imre** vádbiztos. Az előző két alkalommal 5 évi, majd 2 évi börtönre ítélte a bíróság. Ma szerencsésebb volt mert — felmentették.

Ma lázadás büntelése miatt vonta felelőségre a bíróság. Ennek **Nagy Kálmán**, szavazóbírák **Bereczky László**, **Benkő Lajos**, **Dancs György** és **Koháry Lajos** voltak. A vádat **Kádár István** kir. ügyész képviselte, míg a védelmet dr. **Jóna Kálmán** látta el.

A vád az volt Bodnár ellen, hogy ő vezette be a nagypenteki ellenforradalom idején az osztrák vörös ezredet a rendőrök lefegyverzésére s az ellenforradalom letörésére.

Bodnár tagadta a vádat, ő a Frohner-szálloda előtt állt, amikor bevonultak az osztrák vörös katonák, akiknek az a parancs volt kiadva, hogy szerte széjjel járják be a várost, ő ezt megakadályozta, s egy csapatban tartotta őket, s csak a részegen lövöldöző katonákat akarta lefegyvereztetni.

Kövendí Dénes, az első tanu. Látta a vármegyeháza ablakából, hogy az osztrák vörösök

parancsnokával tárgyalt. — Vallomása szerint **Fülöp Miklós** direktoriumi tag vezette be a vöröscsapatokat.

Roncsik Tibor vallomása után **Német Aladár** tanu hallgatják ki, aki azokról a károkól vall, amiket az osztrák vörösök a Bika kávéházban okoztak.

A vád és védbeszéd után a bíróság kihirdette az ítéletet, mely szerint **Bodnár Imrét** a lázadás vádjá alól **felmentette**.

§ **Tolvaj vörös katonák.** Négy vörös katoná, névszerint **Mester Lajos**, **Mester Gyula**, **Bőr Mihály** és **Palásty József** állott ma a gyorsított ötös tanács előtt, mert a proletárdiktatúra idején, április 26-án **Hosszúháton Grósz Zsigmond**tól 4 lovat loptak el, s azután beálltak a vörös hadseregbe. A románok bevonulása után a 4 ló a románok kezébe jutott. **Mester Gyula** feljelentésére azonkívül **Grósz Bélát** letartóztatták. A törvényszék **Káddár István** védbeszéde után, **Mester Gyulát** lopás és személynélvesztés miatt 7 hónapi, **Mester Lajost**, **Palástyt** és **Bőrt** 6 hónapi börtönre ítélte. A büntetésből 4 hónapot és 15 napot kitöltőnek vettek.

Meghívó.

A Bocskay kerti hegyközség gyümölcsértékesítő és szeszfőző szövetkezete alakuló közgyűlését 1920. szept. 22-én. d. u. 5 órákor tartja a Bocskay kerti Vigadó nagytermében, amelyre a tagokat ezennel meghívják az alapítók.

Tárgyszagrat: Elnökválasztás. Felügyelőtagok megválasztása. Alapszabályok ismertetése és elfogadása. Indítványok.

Eladó ház Szent Anna-utcán 600 négyszögöl nagy telkű bérház rajta fűszerüzlet és korlátolt italmérés, külön udvarkerttel eladó, több befektetésre alkalmas. Dezső László irodája Maróthy-utca 19.

17650—17394/1920.

Hirdetmény

Debrecen sz. kir. város tulajdonát képező, illetve a város kezelése alatt álló alapítványi birtokok közül 1920. év szeptember 24-én, délelőtt 9 órákor a városháza kistanácsstermében megtartandó nyilvános árverésen az alábbiak fognak 1920. évi október hó 1-től 1923. évi szeptember hó 30-ig terjedő 3 évre bérbeadni.

1. A Börbokra nevű 10 hold 1112 négyszögöl halápi kaszálóbirtok.

2. A Kacsokovics Iván alapítvány tulajdonát képező tóczóskerti 1013 négyszögöl területű szőlő és pajta.

Az árverési feltételeket a hivatalos órák alatt a városi számvéviségénél bárki megtekintheti.

Debreczen, 1920. évi szept. 13.

A városi tanács.

Eladó szőlő

Vágóhíd megett köves uton 1600 négyszögöl szőlő, gyümölcsös és 1 szoba, konyha, kamara, pince vendégszállóval eladó Dezső László irodája Maróthy György-utca 19. sz.

Szabó János

uri szabósága és egyenruházati cikkek raktára Püspöki palota. (Nagytemplommal szemben.)

Rövény és Almann
szűzők, szalagok Pannónia évi let. Bármilyen e szakmába vágó munkákat pontosan és jutányosan készítenek.

FORGÁCS
működés Bádony-u.

Bélyeggyár és vésőintézet
PAULÓ I.
Batthyányi-u. 22.
telefon: 1365.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Címbealom
igen jó hangu, pedálos eladó, Hadházi-ut 12. I. em. Árpád-tér.

Mustoi
veszek. Hordót kölcsönzők, értekezések délután Poroszlai-ut 10. Telefon 273

Eladó házhelyek
2—300 négyszögöl területek a Gyermekmenhely mellett Mester-utca végén a Csígekerti-utca és a Balmazújvárosi utra frontál. Értekezhetni Debreczeni Gazdák Bankja, Kossuth-u. 17.

Zongora
kifűző gyártmány eladó. Meszena-u. 2.

Makulatura
különléte kapható lapu kiadóhivatalában

Debreceni Gazdák Bankjarszvénytárs.
Kossuth-u. 17. Kölcsönöket folyósít házakra, földekre és értékpapírokra. Betéteket elfogad a betétek után kamatot ad, értékpapírokat vásárol és elad. Elfogad értékeket megőrzés céljából bérbe ad (safé deposit) páncél rekeszeket. Takarékpénztár és bankügyletek minden ágazatával foglalkozik. Feleknek minden pénzügyi műveletnél rendelkezésre áll.

Tejet
kisebb-nagyobb mennyiségben átvesz Borbély Ferenc fűszerüzlete Vigádkertü Mihály-u. 25.

Nyirabrány
Boriska-telepen egy négy holdas szőlő termése eladó. Értekezni ugyanott. Talmayerné.

A „**Berecsényi Fatermelő Szövetkezet**” tagjai
aprított és fűrészelt
Tűzifára

mázsánként 100 korona előleg befizetések eszközölhetnek a Debreczeni Első Takarékpénztárnál. Előjegyzéseket e hó 15-ig fogadjok el. A tűzifa elosztása a jelenkezes sorrendje szerint fog eszközöltetni.

Polyánszky Oreszt tűzifa és szénkereskedő
Placz-utca 58. Szoboszlai-ut 1. sz.
Telefon 132.

Tankönyvek bekötését

bördiszmű-munkát tartós és izléses kivitelben készít

VARJAS PÁL

könyvkötő, Egyháztér 3. sz.

MUNKÁSOK

tuskófa kitermeléshez felvétetnek jó keresetre. Értekezés mindennap

Hadházi-utca 5. sz.

Mechanikai Tuskó-kitermelő Vállalat.

KÉSZIT Központi szeszfőzdeket, Pálinkafőző üstököt

MENDLOVITS S., kézműves,
Nyirbátor Szabolcsm. Alapított 1890.

Borsajtók Szőlőzuzók,

TENGERIMORZSOLÓK, EKÉK, VETŐGÉPEK,
GAZDASÁGI SZEKEREK
azonnal beszerezhetők a

Debreczeni Mezőgazdasági Gépgyár

RÉSZVÉNYTARSASÁGNÁL.

(GYÁRTELEP: Vargakert, Délisor 19. szám.)

Ugyanott kerékraf megzorítások hidegen sajtoló ráffelhuzógépen néhány perc alatt eszközölhetők.